

FISKERIDIREKTORATET

SØR-VARANGER KOMMUNE
Boks 406, 9915 Kirkenes

Adm.enhet: Kyst- og havbruksseksjonen i region Nord

06 OKT 2020

Saksbehandler: Audun Århus

Telefon: 91310717

Vår referanse: 20/9916

Deres referanse: 17/1226

Dato: 30.09.2020

Saksnr: 17/1226	Dok.nr:	Off.vurdering: Kopi til:
--------------------	---------	-----------------------------

Sør-Varanger kommune
Att:
Postboks 406
9915 KIRKENES

Sør-Varanger - Høringsuttalelse - Planprogram til interkommunal kystsoneplan for Varanger

Fiskeridirektoratet region Nord viser til brev av 01.07.2020 om ovennevnte. Brevet varsler også oppstart av planarbeidet.

Vi er svært positive til at det er startet et prosjekt med en felles plan for kommunene rundt Varangerfjorden.

Marine næringer er viktige i Varanger. Vi oppfordrer til dialog med sjømatnæringene i utarbeidelsen av planen.

Fiskeridirektoratet region Nord er forvaltningsmyndighet for fiskeri og akvakultur, samt at vi har et særskilt ansvar for marine ressurser og marint miljø.

Kartverktøyet Yggdrasil¹ vil kunne være et nyttig verktøyet i planarbeidet. Her finnes blant annet registreringer av kystnære fiskeridata og marine naturtyper og oversikt over akvakulturlokaliteter og maksimal tillatt biomasse (MTB).

Bakgrunn

I kapittel 1.1, bakgrunn og mandat for planarbeidet, står det at «Kystsoneplanen skal ta opp problemstillinger som best løses gjennom et interkommunalt samarbeid, og temaene skal avgrenses i forhold til det som kommunene håndterer best gjennom kommuneplanens arealdel, eller andre kommunale planer». Vi stiller spørsmål ved denne formuleringen, og påpeker at den interkommunale kystsoneplanen bør utarbeides med sikte på en mest mulig helhetlig plan for kommunenes sjøarealer.

¹Du finner kartverktøyet enkelt via www.fiskeridir.no eller direkte her: <https://portal.fiskeridir.no/portal/apps/webappviewer/index.html?id=4b22481a36c14dbca4e4def930647924>

I veiledningen til planprogrammet står det: «Vi ønsker innspill til vurderingen av hvilke temaer og utredninger konsekvensutredningen og undersøkelsene skal inneholde».

Arealdisponering/tiltak som berører sjøarealene må utredes med tanke på konsekvenser for fiskeriinteressene. Vi forutsetter videre at marint biologisk mangfold også vurderes der det er relevant. Vi anbefaler også å vurdere effekten av fiskeri og eventuell utvikling av akvakulturnæringen på både samfunn og miljø. En mangelfull konsekvensutredning (KU) vil gjøre at vi som sektormyndighet ikke kan gi gode uttalelser til planen.

Sjømatnæringene, marine ressurser og marint miljø

Sjømatnæringene er viktig for Varanger, selv om disse interessene i dag ikke er like mye tilstede i alle kommunene som inngår i plansamarbeidet. Både fiskeri- og akvakulturnæringen er avhengig av rent og rikt hav, og et velfungerende marint økosystem. Marine ressurser og miljø må ikke bli vesentlig skadelidende ved tilrettelegging for framtidige tiltak. Utviklingen av sjømatnæringene og utviklingen for andre interesser i kystsonen må skje på en miljømessig bærekraftig måte. Dette må også ses i sammenheng med sosial- og økonomisk bærekraft. Samlet legger dette rammer for å møte behovene, mulighetene og utfordringene man ser framover.

Fiskeriinteresser

Fiskeriaktivitet kan foregå mer eller mindre overalt i sjøen. Hvor fiskeriaktiviteten foregår varierer likevel geografisk (over tid/sesonger og mellom år), etter type fiskeri som foregår og i intensitet.

Fiskeridirektoratet region Nord har samlet inn kystnære fiskeridata. Dette dreier seg både om områder som er viktige i selve utøvelsen av fisket (bruksområder), men også om gyteområder, beite- og oppvekstområder (ressursområder). Det er ofte sammenfall mellom viktige bruksområder og ressursområder. For Varanger er de fleste av dataene fra 2006. Registreringene av rekefelt ble oppdatert i 2018.

Registreringene av fiskeplasser er delt i to: Fiskeplasser der det fiskes med aktive redskaper (trål, not, snurrevad) og plasser der det fiskes med passive redskaper (garn, line, juksa). Disse to typene fiskeplasser kan overlape hverandre. Utøvelsen av fisket, herunder bruk av redskapstyper, er regulert gjennom sektorlovverket.

Oversikten er ikke uttømmende, men viser områder som er spesielt viktige for fiskeriinteressene. Flere av registreringene av fiskeplasser for passive redskaper er meget grovmaskede. Her vil det geografiske omfanget av fiskeplassen variere både med tid på året og fra år til annet. Vi kan, blant annet ved bruk av data fra posisjonsrapportering, bistå i vurderingen av enkeltområders betydning i fiskerisammenheng.

Fiskeridirektoratet har også ansvar for å ivareta samiske fiskeriinteresser. Med samiske fiskeriinteresser mener vi tradisjonell samisk fiskeri- og fangstaktivitet etter villlevende marine ressurser i henhold til lov om villlevende marine ressurser (havressurslova). Varangerkommunene er omfattet av deltakerlovens § 21 om retten

til å fiske torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskaper for merkeregistrerte fartøy under 11 meter, som er begrunnet i sjøsamiske interesser. Deler av planområdet omfattes også av det geografiske virkeområdet for Sametingets tilskuddsordninger for næringsutvikling (STN-områder). Vi er kjent med at det er samiske fiskeriinteresser i området som må ivaretas. Det foreligger ingen særskilte registreringer eller kartlegging av disse interessene. Utøvelsen av dette fisket foregår i de samme områdene som annet fiskeri, og inngår her i vurderingen vi gjør i forhold til fiskeriinteresser generelt. STN-områdene tyder på at indre og sørlige deler av planområdet er særlig viktige for de samiske fiskeriinteressene. Sjølaksefiske hører ikke inn under Fiskeridirektoratets ansvarsområde.

For ivaretagelse av fiskeriinteresser (bruks- og ressursområder), herunder også samiske fiskeriinteresser, har Fiskeridirektoratet en del generelle anbefalinger:

- Områder med registrert fiskeriaktivitet bør avsettes til fiske, enten i kombinasjon med andre formål eller som enbruk. Viktige fiskeområder bør være enbruksområder for fiske.
- Det er ønskelig at områder med låssettingsplasser avsettes til enbruks fiskeområder. Låssetting av fisk ekskluderer bruk av arealet for andre.
- Ivaretagelse av gyteområder er avgjørende for en bærekraftig utvikling for gytende bestander av fisk. Gytedefelt er ofte de viktigste fiskeområdene og vi ber om at det unngås å legge akvakulturområder i gytedefelt for torsk. Gytedefelt kan avsettes som enbruk fiskeområder eller som flerbruksområder uten akvakultur. Alternativt kan det registreres som hensynssoner. Det er viktig å være klar over at det ikke kan settes bestemmelser til hensynssoner i kommuneplanens arealdel, kun retningslinjer.
- Havforskningsinstituttet (HI) har gjort en verdivurdering av gytedefeltene de har kartlagt. De gytedefeltene som er klassifisert som regionalt og nasjonalt viktige bør avsettes til fiskeri.
- Det er viktig at kjente registreringer av marint biologisk mangfold blir ivarettatt.
- Dersom det vurderes som nødvendig eller sannsynlig at overskuddsmasser fra tiltak (for eksempel mudring, veibygging, sprengning etc.) vil dumpes i sjø, er det ønskelig at man avsetter egnet areal til dette.

Det er flere fiskerihavner og fiskemottak i kommunene som må tas hensyn til i planleggingen.

Vi tilrår at lokale fiskeriinteresser, både samiske og andre gis anledning til medvirkning i den videre planprosessen.

I tillegg til de registreringene vi har av gyteområder, er det verdt å merke seg Havforskningsinstituttets registreringer av gytedefelt for kysttorsk. Registreringene er en kombinasjon av flere typer data, der de viktigste er eggtrekk og strømmodeller. Vi gjør oppmerksom på at dette er arbeid ble registrert i 2018, og at to av gytedefeltene i Varanger er vurdert å ha regional betydning.

Marint miljø og marine ressurser

I likhet med registreringene av gytefelt foreligger det også registreringer av marine naturtyper som er av nyere dato. Disse registreringene har derfor ikke vært del av kunnskapsgrunnlaget i tidligere planprosesser. Dette må hensyntas i vurderingen av nye arealdisponeringer, men det kan også være relevant å vurdere tidligere vedtatte arealdisponeringer i lys av det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget.

Akvakultur

Regjeringen ønsker å legge til rette for forutsigbar og bærekraftig vekst i akvakulturnæringen, og understreker kommunenes viktige rolle som planmyndighet². Fiskeridirektoratet region Nord oppfordrer til dialog med næringen med sikte på å kartlegge arealbehov.

Fiskeridirektoratet region Nord registrerer at flere søknader om endring eller nyetablering enten er nylig behandlet eller er under behandling. En tyngre satsing på akvakultur i regionen vil kunne være mulig uten at dette kommer i for stor konflikt med fiskeriinteressenes arealbruk. Dette kan etter vår vurdering med stort hell gjennomføres gjennom kystzoneplanprosessen.

Særlig viktig er det at akvakulturarealene i den nye kystzoneplanen er store nok, og minimum tilpasset et moderne akvakulturanlegg anno 2020.

Akvakulturarealer som er satt av tidligere, men som i dag ikke er store nok eller av andre grunner vurdert som uegnet, bør enten fjernes fra planen eller tilpasses til dagens drift. På denne måten vil planen gi et mer realistisk bilde av akvakulturnæringens arealbeslag.

Søknader som allerede foreligger eller er nært forestående bør behandles som innspill til kystzoneplanen. Det er viktig at planen er mest mulig helhetlig og oversiktlig. Dette sikrer legitimiteten til planen.

Akvakulturnæringens arealbehov er økende. Nasjonale føringer tilsier at det blir vekst i denne næringen de kommende årene. I tillegg er det en næring under stadig utvikling der behovene kan endre seg når det gjelder arealbehov. Fiskeridirektoratet har en del generelle anbefalinger for ivaretagelse og tilrettelegging for akvakultur:

- Områder som egner seg for akvakultur kan avsettes til akvakulturformål. Det er viktig at det avsettes tilstrekkelig areal for akvakultur. Dersom akvakulturområdene er for små kan det medføre dispensasjonssøknader. Vi anbefaler at det avsettes areal for akvakultur som enbruksområder. Dette vil gi forutsigbarhet for næringen, på samme måte som enbruks fiskeområder gir forutsigbarhet for fiskeriinteressene.
- I områder uten andre sterke interesser som er uforenelig med akvakultur bør det vurderes å inkludere akvakultur i flerbruksområder.

² Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- Områder for akvakultur bør ikke legges i nasjonalt og regionalt viktige fiskefelt. Det må tas spesielt hensyn til rekefelt, da akvakulturinstallasjoner inklusiv forankringer er ekskluderende for reketråling.
- For å oppnå god sameksistens og utvikling i kystsonen er det vesentlig å sikre en god balanse mellom enbruk og flerbruk, med og uten akvakultur. Kommunen må her ta utgangspunkt i lokale forhold, men det er også vesentlig å ta hensyn til nasjonale og regionale mål for bruk og vern i kystsonen.
- Kommunen må vurdere om arealer til fortøyninger for akvakulturinstallasjoner skal inngå i områder for akvakultur, eller om områdene skal deles opp i akvakultur overflate og akvakultur vannsøyle.
- I retningslinjene for akvakulturområder i planen bør behovet for avbøtende tiltak ovenfor lokale fiskeriinteresser framkomme. Avbøtende tiltak kan typisk være justeringer av anleggenes utforming og plassering innen området, med hensyn til anlegg i overflaten og ankerplasseringer. Dette vil sikre større grad av medvirkning og være konfliktdepende ved senere søknadsprosesser/ lokalitetsklareringer i forhold til sameksistens mellom fiskeri- og akvakulturnæringene.

Bestemmelser

Det er begrensninger i hvilke bestemmelser man i arealplaner kan ha for de formål man kan planlegge for i sjø etter Pbl § 11-7 nr. 6. Her framkommer det at i områder hvor arealplanen bare angir hovedformål for arealbruk, skal det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser som klargjør vilkårene for bruk og vern av arealene, jf. §§ 11-9 til 11-11. Det er i første rekke i Pbl § 11-11 det henvises til hvilke bestemmelser en plan kan ha.

Vi vil særlig trekke fram bestemmelser som påvirker akvakulturnæringen. Det kan i bestemmelsene differensieres mellom vannflate, vannsøyle og bunn, jf. Pbl § 11-11 nr. 3. Dette innebærer at kommunen kan vurdere om arealer til fortøyninger skal inngå i områder for akvakultur, eller om områdene skal deles opp i akvakultur overflate og akvakultur vannsøyle/bunn. Det kan også differensieres på art, jf. Pbl § 11-11 nr. 7. Det vil si at det for eksempel kan legges til rette for akvakultur av andre arter enn laks og andre anadrome arter i nasjonale laksefjorder.

Det kan også, uavhengig av arealformål, vedtas generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel om miljøkvalitet, estetikk, natur, landskap og grønnstruktur, herunder om midlertidige og flyttbare konstruksjoner og anlegg, jf. Pbl § 11-9 nr. 6. For akvakultur vurderer vi det ikke som hensiktsmessig å ha med bestemmelser om teknologi, miljøpåvirkninger eller overvåking. Vi vurderer dette mer som detaljstyring enn generelle bestemmelser, siden tillatelser, påvirkninger, overvåking mv. reguleres av sektormyndigheter, og således vil gripe inn i sektorlovverket.

Reguleringsplankrav

I kommuneplanens arealdel kan det i bestemmelsene legges inn krav om reguleringsplan for avgrensede områder. Det vil vanligvis ikke være nødvendig med reguleringsplan for akvakulturanlegg i sjø. Fiskeridirektoratet fraråder derfor at det

legges inn krav om reguleringsplan for aktivitet eller tiltak som er omfattet av de formål man kan planlegge for i sjø (jf. Pbl § 11-7 nr. 6) (ferdsel, farleder, fiske, akvakultur, drikkevann, natur- og friluftsområder hver for seg eller i kombinasjon). Disse aktivitetene er det mest hensiktsmessig å planlegge på kommuneplannivå. Kommuneplanens arealdel inkludert sektormyndighetenes medvirkning, og påfølgende prosess med lokalitetsavklaring etter akvakulturloven gir som regel de nødvendige detaljerte rammene for virksomheten til akvakulturanlegg.

Oppsummering

Kystsoneplanen kan være et godt styringsverktøy for de involverte kommunene. Det interkommunale samarbeidet er en god anledning til å jamføre planen for arealene med kunnskapsgrunnlag og teknologisk utvikling, samtidig som det ofte vil være gunstig å se sammenheng i arealbruk på tvers av kommunegrenser.

Vi har pekt på viktige hensyn kommunene bør ta med i arbeidet med kystsoneplanen.

Vi ber om at ovennevnte innspill tas hensyn til i det videre planarbeidet. Vi viser også til rundskriv H-6/18 - Lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnytting i kystnære sjøområder, og til Veileder for planlegging i sjøområdene fra kommunal og moderniseringsdepartementet. Også på Fiskeridirektoratets hjemmesider www.fiskeridir.no finnes nyttig informasjon og veiledning om arealplanlegging i sjø.

Fiskeridirektoratet region Nord bistår gjerne i den videre planprosessen. Vi kan fremme innsigelse i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vårt saksområde.

Med hilsen

Otto Andreassen
seksjonssjef

Audun Århus
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Sør-Varanger kommune Postboks 406 9915 KIRKENES

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms og Postboks 700 9815 VADSØ
Finnmark, Kystverket Troms og
Finnmark, Samediggi Sametinget
Kystverket Troms og Finnmark Postboks 1502 6025 ÅLESUND
Samediggi Sametinget Ávjovárgeaidnu 50 9730 KARASJOK

Vedlegg

277 5.L

277#1565e5c6c06a-8dc2-4176-87f0-695bdcf4b8f6.9

